

ХАРКІВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«НАРОДНА УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Протоколом засідання Вченої ради
ХГУ «НУА»

П Р О Г Р А М А

**соціально-освітнього проекту
«Школа підприємництва»**

Харків 2024 р.

Упорядники: канд. юрид. наук, доц. Війно-Данчишина О.Л.
учитель економіки Ліцею НУА Овчаренко О.В.

ВСТУП

Підприємництво, як неодмінний атрибут ринкової системи господарювання, є для української економіки одним із факторів її сучасного розвитку. Підприємець втілює в собі економічну активність, засновану на самостійній ініціативі, відповідальності та інноваційної підприємницької ідеї. Формування цих якостей – одне із завдань сучасної педагогічної науки та практики. Підготовка компетентних, мобільних і конкурентоспроможних випускників вимагає врахування низки обов'язкових складових і вимог, до яких належить практична реалізація теоретичної підготовки. В даний час велике значення набуває формування та розвиток мотивації до навчання та подальшої професійної діяльності.

Сучасному суспільству необхідний фахівець з максимально можливим набором компетентностей. Соціально-освітній проект «Школа підприємництва», як одна з форм взаємодії бізнесу та освіти, надає можливість його учасникам оцінити свої підприємницькі здібності та набути актуальних навичок.

Попередня апробація проекту продемонструвала необхідність розвитку, поширення та вдосконалення форм та методів реалізації його програми. А позитивні відгуки учасників проекту дозволяють підтвердити його значущість, досягнення поставленої мети. Соціально-освітній проект «Школа підприємництва» потребує значних зусиль як з боку організаторів, так і з боку учасників проекту. Однак його результати очевидні, саме вони нині відповідають сучасним тенденціям взаємодії ринку освітніх послуг та потреб ринку праці в Україні.

Програма проекту «Школа підприємництва» включає:

1. Мета та завдання проекту.
2. Форми та методи реалізації проекту
3. Тематичний план роботи проекту та структура бізнес-плану.
4. Напрями для самостійної підготовки.
5. Форми проведення поточного та підсумкового контролю.
6. Список літератури, що рекомендується.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРОЕКТУ

Проект «Школа підприємництва» – це соціально-освітній проект, який спрямований на популяризацію підприємництва у молодіжному середовищі. Основна мета проекту - формування мотивації до навчання школярів та професійної орієнтації, а також ознайомлення учасників проекту з основами бізнесу та особливостями його розвитку в сучасних умовах: від підприємницької ідеї до її реалізації.

Змістовна частина проекту полягає у формуванні та розвитку підприємницької бізнес-ідеї школярами, її розробці та презентації журі. До складу журі входять представники українського та зарубіжного бізнес-середовища, успішні підприємці. Протягом проекту ці підприємці здійснюють консультації для учнів, зустрічаються з учасниками проекту в рамках засідань «Школи підприємництва», що дозволить школярам дізнатися про те, з чого потрібно починати свій бізнес, як розробляти стратегію розвитку підприємства, які правові основи - підприємницької діяльності. Крім цього, через своїх кураторів - студентів старших курсів факультету «Бізнес управління» НУА - школярі можуть звертатися з питаннями з різних аспектів підприємництва.

Завдання проекту:

- формування навичок підприємницького мислення;
- освоєння правових засад ведення бізнесу на практиці;
- розвиток лідерських якостей;
- набуття навичок роботи у проекті, команді;

- здобуття навичок ефективних презентацій.

Учасники проекту:

- старшокласники Ліцею НУА та загальноосвітніх шкіл м. Харкова,
- куратори – студенти факультету «Бізнес-управління» ХГУ «НУА»,
- керівники – вчитель економіки та вчитель права Ліцею НУА,
- підприємці.

Проект є однією з форм реалізації концепції безперервної освіти ХГУ «НУА». Реалізуючи ідею активізації пізнавальної діяльності школярів, у проекті задіяні і студенти, які не тільки розширюють свої професійні компетенції відповідно до майбутньої спеціальності, але, як і школярі, напрацьовують такі навички, як досвід роботи в команді, вміння брати на себе відповідальність, організаторські здібності, навички спільного прийняття рішення, комунікації та багато іншого, що є безцінним запасом для молодого покоління.

У ланцюжку безперервної освіти «школа - ЗВО» у проекті передбачається активна участь бізнес-консультантів. Ця функція покладається на підприємців, представників реальних бізнес-процесів у різних сферах економічної діяльності, серед яких – батьки школярів та студентів Академії та успішні випускники-підприємці. Випускники, які виступають в якості експертів проекту, поділяючись досвідом роботи в підприємницькому секторі, підкреслюють необхідність внутрішньої мотивації у процесі навчання. Консультації спеціалістів-практиків не тільки підвищують знання учнів, а й дозволяють їм зрозуміти на практиці місце та роль цієї теоретичної підготовки. Формат проекту вимагає відповідального ставлення до виконуваного завдання, самостійної підготовки та роботи в команді, навичок публічного виступу та вміння приймати усвідомлені рішення, оцінювати ризики. Даний проект дозволяє відпрацювати механізм взаємодії школярів, студентів та викладачів з представниками бізнесу.

Після завершення проекту учні повинні знати:

- сутність, закономірності та основні принципи ведення підприємницької діяльності в сучасних умовах господарювання;

- особливості організаційно-правових форм підприємств та їх функціонування у різних видах економічної діяльності;
- послідовність створення підприємства, основні нормативно-правові документи;
- особливості найму персоналу, правового становища окремих категорій працівників;
- проблеми та складності здійснення підприємницької діяльності;
- роль державного регулювання підприємницького сектору;
- принципи та обґрунтування підприємницької ідеї;
- склад, структуру, особливості формування витрат та результатів у ході здійснення підприємницької діяльності підприємства;
- основи бізнес-планування, структуру та зміст бізнес-плану, методику роботи над упорядкуванням бізнес-плану;
- економічну сутність та загальний підхід до оцінки ефективності виробництва, господарської діяльності підприємства;
- вміти:
- працювати з нормативно-правовими актами;
- виявляти сферу діяльності, галузеву приналежність та розмір підприємства, його організаційно-правову форму;
- здійснювати аналіз стану економіки та організації праці та виробництва в цілому;
- виявляти економічні закономірності господарської діяльності підприємства;
- встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між кінцевими витратами та результатами діяльності підприємства;
- визначати оцінку ефективності організації та господарської діяльності підприємства в цілому;
- виявляти фактори, що впливають на основні показники діяльності підприємства, здійснювати оцінку цього впливу;

- викладати основний зміст розділів бізнес-плану;
- презентувати результати формування бізнес-ідеї.

Реалізація проекту передбачає попереднє вивчення школярами основ економіки, основ правознавства, математики, географії, історії. Головні положення цих наук є теоретичною основою для побудови програми роботи «Школи підприємництва» та визначають методичні підходи до вирішення завдань проекту в умовах ринкових відносин.

ФОРМИ І МЕТОДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЕКТУ

- міні-лекції провідних викладачів ХГУ «НУА» та спеціалістів-практиків, які розкривають соціально-економічні та правові питання підприємницької діяльності,
- психологічні тренінги особистісного зростання та тайм-менеджменту;
- ділові ігри та ситуаційні завдання;
- зустрічі з представниками вітчизняного та зарубіжного бізнесу та підприємництва безпосередньо у бізнес-середовищі;
- екскурсії на виробництво, відвідування підприємств різних напрямів діяльності;
- самостійна робота учасників проекту з теоретичними, інформаційними та законодавчими джерелами;
- проектна робота учасників у малих групах по 2-5 осіб з розробки та обґрунтування бізнес-ідеї;
- курування та консультування учасників проекту експертами, як у безпосередньому спілкуванні, так і в режимі on-line або у формі електронного листування.

РОЗДІЛИ БІЗНЕС-ПЛАНУ

1. Резюме. (Заповнюється в останню чергу як найголовніше (вижимки) з усіх розділів. до 1 стор.)

2. Коротка інформація про підприємство. (Назва, логотип, місія і мета, де розташовано, основний продукт і додаткові товари та послуги. Опис цільової аудиторії - потенційні покупці. Фотографія офісу який буде взятий в оренду).

3. Маркетинговий план. (Хто основні конкуренти, способи просування товару, конкурентні переваги і т.п., цінова стратегія. У чому унікальність і новизна).

4. Організаційна структура підприємства (схема, перелік відділів та їх функції, скільки найманих працівників)

5. Юридичний план

- яку організаційно-правову форму підприємства вибираєте: ФОП чи юридична особа;

- який це вид підприємництва залежно від виду діяльності; вкажіть номер КВЕД (класифікатор видів економічної діяльності)

- якими нормативно-правовими актами регулюється створення та діяльність обраної організаційно-правової форми. Який порядок державної реєстрації вашого підприємства за цими нормативно-правовими актами (з переліком необхідних документів для реєстрації);

- які вам потрібні будуть дозвільні документи для вашої діяльності (ліцензія, сертифікати якості/відповідності та ін.);

- Вкажіть скільки на вашому підприємстві буде найманих працівників (конкретні посади та їх кількість – за кожною посадою, режим роботи);

- Як ви оформлятимете на роботу кожного із зазначених працівників: за трудовим договором або цивільно-правовим. Укладання цих договорів якими нормативними актами регулюється.

6. Фінансовий план (дати таблицями):

1). витрати: інвестиційні (купівля обладнання, транспортних засобів, меблів, будівництво будівель та терміни амортизації + витрати на виробництво (постійні змінні)

2). план виробництва - скільки на місяць та ціни реалізації. у цій же таблиці порахувати заплановані доходи

3) запланований прибуток протягом року і термін окупності з урахуванням податків.

7. Оцінка ризиків створення цього виду бізнесу (перерахувати можливі ризики).

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН РОБОТИ ПРОЕКТА

(орієнтовний)

«Міська Школа підприємництва»

(терміни реалізації проекту: жовтень 20____ р. – травень 20____ р.)

Відкриття – жовтня

№ з/п	Зміст роботи	Термін виконання	Відповідальний за виконання	Примітка
1.	Відкриття. Презентація Школи підприємництва. Зустріч Головою Молодіжної ради Харківської міськради _____ «Харків – місто підприємницьких ініціатив».	конференц-зал,	Войно-Данчишина О.Л., Овчаренко К.В.,	НУА
2.	Виробниче підприємство «Українська вісова компанія» (відеоролік та зустріч з власником)		Войно-Данчишина О.Л., Овчаренко К.В.,	НУА Мовчан И.
3.	Кейс «Формування концепції підприємницької ідеї. Складання	.	Овчаренко К.В.	НУА

	бізнес-плану»			
4.	Соціальне підприємництво (сутність, особливості, вітчизняна практика)		Войно-Данчишина О.Л., Овчаренко К.В.,	НУА Майборода Р.
5.	Ділова гра «Конкурентні стратегії»		Войно-Данчишина О.Л., Овчаренко К.В.,	НУА
6.	It-компанія IT Claster. (відеоролік та зустріч)		Войно-Данчишина О.Л., Овчаренко К.В.,	НУА
7.	Міні-лекція «Складання фінансового плану»		Овчаренко К.В.,	НУА
8.	Правове регулювання підприємництва: створення бізнесу, реєстрація, найм персоналу, обрання виду оподаткування		Войно-Данчишина О.Л.,	НУА
9.	Ораторське мистецтво та ефективна презентація (ділова гра)		Войно-Данчишина О.Л., Овчаренко К.В.	НУА
10	Маркетингова стратегія підприємства: структура		Войно-Данчишина О.Л.,	
11	Презентація і захист бізнес - проектів учасниками «Школи підприємництва» Підбиття підсумків роботи. Вручення сертифікатів. Анкетування учасників проекту. Обмін думками	травень	Овчаренко К.В., Войно-Данчишина О.Л., експерти проекту	Медіа-центр «Время» Обробка результатів анкетування

Куратори проекту

Овчаренко К.В.
Войно-Данчишина О.Л.

3. НАПРЯМКИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема	Зміст завдання
Фірма в умовах підприємництва	Юридичні акти та правові документи, які регулюють напрями діяльності підприємства. Міжнародна підприємницька діяльність. Об'єднання підприємств: асоціація, корпорація, консорціум, концерн, холдинг. Принципи поведінки суб'єктів господарювання над ринком. Маркетингова діяльність підприємства.
Основи управління та планування діяльності підприємства	Структура та управління підприємством. Ринкове середовище господарювання підприємств. Ринок та продукція. Товарна та цінова політика підприємства. Класифікація товарів споживчого призначення, промислового призначення. Упаковка та маркування товарів. Прогнозування, планування та регулювання діяльності підприємства. Економічне обґрунтування виробничої програми підприємства. Система оперативно-виробничого планування для підприємства.
Основний капітал підприємства	Майно підприємства. Склад та структура основних фондів різних галузей. Вибір джерел фінансування в ході формування складу основних фондів підприємства. Нематеріальні ресурси та активи підприємства. Законодавча база щодо питань захисту патентних прав. Ліцензійна торгівля. Ліцензійні угоди. Види ліцензійних платежів. Сучасна тенденція розширення торгівлі “ноу-хау”. Реєстрація торговельних марок в Україні. Рекламна функція товарного знака, підходи для вибору. Правова охорона товарного знака Ефективність використання основних виробничих фондів.
Оборотний капітал підприємства	Структура оборотних засобів підприємств різних сфер діяльності. Управління виробничими запасами підприємства. Економічна ефективність логістичних систем. Вплив матеріальних ресурсів підприємства на конкурентоспроможність його продукції над ринком. Особливості розрахунку потреби у виробничих запасах і незавершеному виробництві. Забезпечення підприємства обіговим капіталом.
Трудові ресурси підприємства	Тенденції динаміки чисельності персоналу в окремих видах економічної діяльності. Особливості структури персоналу підприємств та організацій різних типів, розмірів та форм власності. Динаміка продуктивність праці на підприємствах

	різних галузей. Резерви зростання продуктивності праці та заходи для їх використання в сучасних умовах господарювання. Сучасна система оплати праці. Вибір форм і систем оплати праці. Зарубіжний досвід організації оплати праці.
Інвестиційно-інноваційна діяльність підприємства.	Види інвестицій (фінансові, реінвестиції). Формування та оцінка інвестиційної стратегії підприємства. Ризик в інвестиційній діяльності підприємства. Основні чинники підвищення ефективності використання капіталовкладень підприємства. Вплив нововведень на господарську діяльність підприємства. Науково-технічний прогрес, його форми та основні напрямки. Взаємозв'язок між конкуренцією, якістю і конкурентоспроможністю.
Технічна база та організація виробництва	Матеріально-технічне забезпечення та виробнича логістика, організація виробництва. Принципи організації виробничого процесу. Вплив факторів на тривалість виробничого процесу. Спеціалізація та кооперування виробничих процесів. Інфраструктура підприємства Договір лізингу. Права та обов'язки лізингодавців та лізингоодержувачів. Схема організації лізингових операцій. Витрати, пов'язані із наданням лізингових послуг. Ефективність лізингових операцій.
Витрати виробництва та собівартість продукції	Класифікація витрат та калькулювання. Визначення впливу окремих чинників зменшення поточних витрат. Стратегічні напрями регулювання поточних витрат на підприємствах різних галузей господарства. Склад собівартості продукції. Шляхи та резерви зниження собівартості.
Фінансово-економічні показники результатів діяльності підприємства	Ціноутворення у ринкових умовах господарювання. Розподіл доходу та прибутку підприємства. Дивідендна політика. Чинники зростання ефективності виробництва. Оцінка соціальної ефективності діяльності підприємства. Форми фінансової звітності підприємства Прибуток, рентабельність продукції як показники ефективності діяльності підприємства. Термін окупності інвестицій.

4. ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Для визначення успішності, системності підготовки та роботи у проекті, а також готовності учасників проекту брати на себе відповідальність та вміння працювати в команді використовуються контрольні заходи. Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення тематичних зустрічей з керівником проекту, занять із кураторами проекту, участі у роботі сесій «Школи підприємництва» шляхом підготовки презентацій та міні-виступів школярів, проведення анкетування та тестування. Поточний контроль здійснюється за безпосереднього спілкування або дистанційно - з використанням інтернет-технологій.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки досягнення результатів, поставлених у вигляді завдань проекту. Підсумковий контроль полягає у презентації бізнес-ідеї кожною групою учнів під керівництвом студентів – кураторів проекту. Підсумкова робота повинна відповідати вимогам щодо структури та змісту, оформлення та презентації у вигляді завершених та логічно взаємопов'язаних розділів бізнес-плану та слайдової презентації.

СПИСОК РЕКОМЕНДУЄМОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова література:

1. Банщиков П. Г. Управление бизнес-процессами предприятия. Комплексный тренинг : навч. посіб. / П. Г. Банщиков, В. М. Гордієнко, О. О. Кизенко, Г. С. Скитьова. – К. : КНЕУ, 2010. – 283 с.
2. Иванова О. А. Экономика предприятия: Учеб. Пособие для вузов/ О. А. Иванова; Нар. укр. акад. – Х., 2019. – 76 с.
3. Економіка: підручник для 11 кл. (профільний рів.)/ Крупська Т., Тимченко О., Чорна К.- Ранок, 2019
4. Портер М. Стратегия конкуренции / М. Портер // Пер. с англ. – К.: Основи, 1997.

Додаткова література:

1. Башнянин Г. І. Генеза ринкової економіки. Навчальний економічний словник-довідник / В. С. Іфтемичук, В. А. Григорьев, И. І. Маниліч, Г.Д. Шутак; За ред. докт. екон. наук, проф. Г. І. Башнянина, канд. екон. наук, доц. В. С. Іфтемичука. – К.: "Магнолія плюс", 2007. – 688 с.
2. Все об учете основных средств (фондов) / [Т. Войтенко, О. Пироженко, О. Маханько, В. Кузнецов]. – Х. : Фактор, 2008. – 432 с.
3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV // Електронний режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/main/t21>
4. Іванілов О. М. Економіка підприємства : підручник. 2–е вид. / О. М. Іванілов. – К. : ЦУЛ, 2011. – 728 с.
5. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII / Електронний режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/main/t21>
6. Податковий кодекс України : Закон України від 18.11.10 г. № 2705–VI // Ліга : Закон [Електронний ресурс] : Комп'ютер.-правова система – К., 2008
7. Шлійко А. В. Економіка підприємства на ринку товарів і послуг : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. В. Шлійко. – К. : Центр учб. л-ри, 2018. – 375 с.
8. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV / Електронний режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/main/t21>